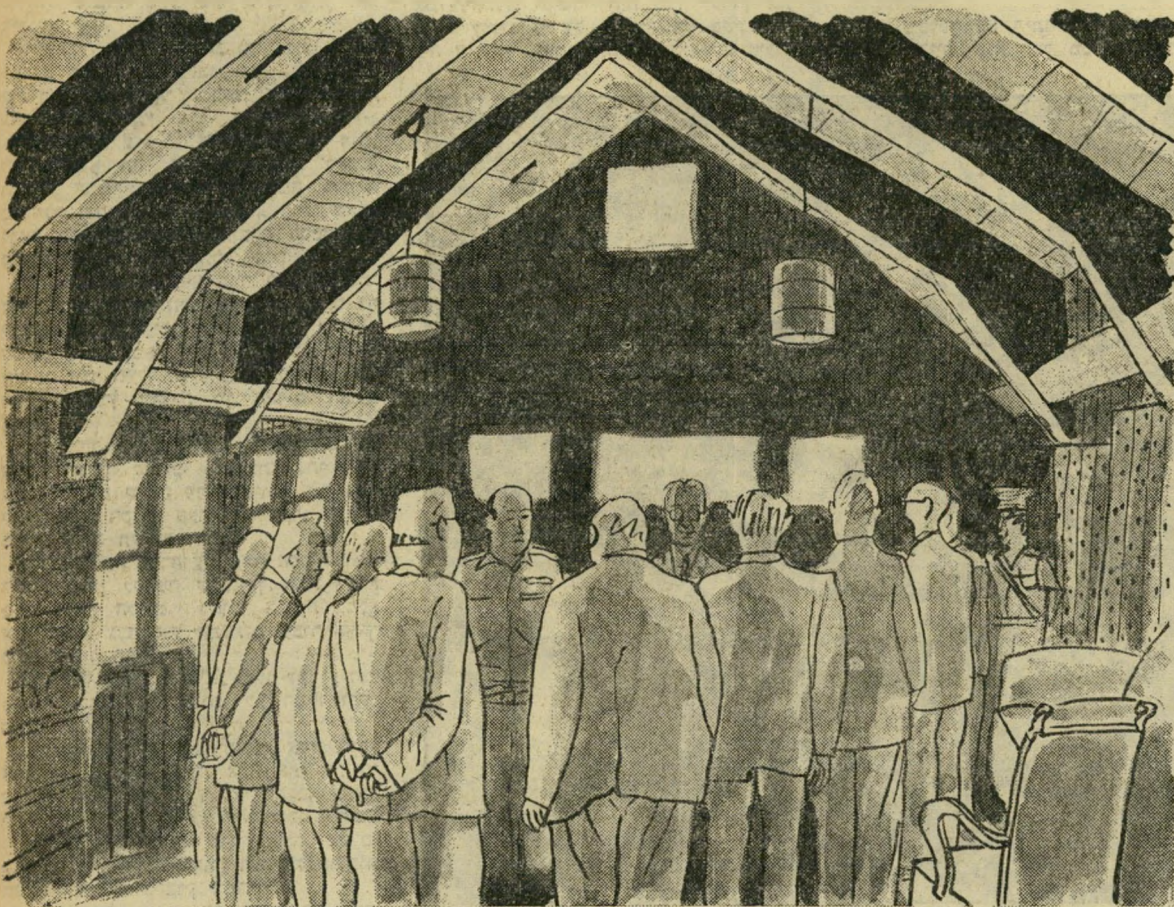

קוצו של צבר... קוצו של צבר... קוצו של צבר... קוצו של צבר... קוצו של צבר... קוצו של צבר... קוצו של צבר... קוצו של צבר... קוצו של צבר... קוצו של צבר...

אח"י הברצות שצבר

יובל העגלונים

לא כל עגלון יכול להרשות לעצמו לחוג בגאחה את היום בו נכנס למקצוע, ועוד להתקבל בכבוד על ידי נשיא המדינה. בש"ביל להגיע לזה צריך להיות עגלון מיוחה, לא של סוסים אפילו, אלא של פרדות וגם זה לא מספיק: צריך לעשות את זה מתוך אהבת מולדת ולא מתוך רדיפה אחרי קר יירה אישית. אותם 28 נהגי פרדות שהת אספו השבוע במועדון מנורה בירושלים, כדי לחוג את יום השנה ה-47 מאז הפכו לנהגי פרדות, יש להם כל הנתונים הדרו שים. אף לא אחד מהם הלך לנהוג פרדות מתוך הנאה, או בשביל להרחיב כסף. כולם הלכו מתוך היענות למצפן, מתוך היענות לקריאת המוסדות הלאומיים ומתוך היענות לצח השעה.

השעה היתה צריכה להיות מנורה מאד אם דרשה מאידאליסטים שיהיו לנהגי פרדות, ואמנם היא היתה מנורה. ולא רק השעה כך, גם המקום: זה קרה באלכסנדריה של מצרים, כשטרומפלדור עוד היה חי הקלות העסיסית שלו התעופפו בחלל ה איר כמו ברחש.

הוא רץ, ובקבוצתו הוקנים האלה. הוא רץ ומגיע למועדון מנורה, ביום ראשון ב שעה אחת עשרה וחצי לפני הצהריים. יחד עם העגלונים הנושאים בדש בגדיהם תערו כת עיטורים ומדליות. מדליות נחושת מצו פות כסף וזהב, התלויות בקצה סרט משי צבעוני. מדליות, המתגוננות ומקישות זו בזו וקול הנקישת מצטלצל למרחוק כקול פעמונים קטנים.

אחד אחד נכנסים לתוך המועדון ובעיניים סקרניות בוחנים זה את זה: מי בא ומי לא בא? בגיל הזה כבר אראפשר לדעת. בשנה שעברה היו כמעט שלשים וחמישה איש והשנה רק כעשרים ושמונה. כל שנה הולך מספרם ופוחת. העיניים בולשות. ניסנונים ורוננובר לא באו. מדוע לא באו? ניסנונים נפצע ולא יכול ללכת. מילא,

שמואל זלוטניק בדרגת "בומברדיר נבוטצ'יק" בצבא הצאר הרוסי

הרגע הגדול הגיע: בחצי גורן עגולה מסתדרים סביב הנשיא ושותים בצמא את דבריו.

מגיעים לבית הנשיא בדיוק בשעה שתיים עשרה. מזכירה יפה וחגיגית עומדת בפתח ומודיעה שמסיבות בלתי צפויות מראש נד חית הפגישה עם הנשיא לחצי שעה. נהגי הפרדות נפגעים קצת, אבל לא אומרים מלה. מחכים. הסיבות הבלתי צפויות מראש, בדמות גבירות בגיל העמידה המדברות אנג לית בניב אמריקאי, מתחילות לצאת מחדר ההמתנה של צריף הנשיא. הדחיה לחצי שעה מבטלת והגורמים הקשוישים מתחילים להיכנס.

בחדר ההמתנה נדחקים כולם אצל ספר האורחים. כל אחד רוצה לכתוב משהו. השוטר מאיץ בהם להיכנס ולדחות את החתימה לאחר הביקור. אין ברירה.

ביראת-קודש נכנסים לצריף הרחב. בזה"ר פוסעים על השטיח. מסתדרים בחצי גורן עגולה ומחכים לכניסת הנשיא. הרגע הגדול הגיע. הנה הנשיא ורעייתו. החזות מתמתחים, עמוד השדרה מודקף. חיללים או לא חיללים? הנשיא מדבר. הס. נאום קצר ותשובה. מסתדרים בתור ללחיצת ידיים. איש אינו מחתר. הצלם הרשמי מכהן את העדשה. בזריזות תופס כל אחד את מקר מו, בזריזות שאינה מתאימה לגיל. תיקי תאק.

יוצאים מבית הנשיא וחוזרים למועדון מנורה. לארוחת-צהריים משותפת. בדרך ניגש אלי אברהם לובנסקי ושאל אותי אם ראיתי כיצד הגיש לנשיא מתנה. לא, לא ראיתי.

"חבל שלא ראית. הבאתי לו בקבוק שרי דובדבנים שהכנתי ביום כיבוש סלמה. ארבע-עשרה שנה היה אצלי השרי הזה. עשיתי אותו כשהייתי בעמדות. בישלתי דובדבנים והעמדתי לחצי יום להתייבש מ" המיים ואחר-כך עירבבתי עם סוכר וספירט, ועומד אצלי ארבע-עשרה שנה, עכשיו הבאתי לו."

חבל שלא ראיתי.

כה אמר טוסבראהינדי

כל הטורח בערב שבת, עייף בשבת.

כולם מזכירים את זה. אפילו עברו מאז 47 שנה, לא יכולים לשכוח ולא יכולים לס לוח. רצו לשחרר את ארץ-ישראל, אבל הביאו אותם לגליפולי. "ראינו את קוויזן אליזבט יורקת אש וגם את הצלבנית הצר פתית איך שהיא טבעה. האוניה הראשונה התקרבה אל החוף ועלתה על שרטון. בלי רחמנות הרגו את כולם. אחר-כך באו בסירות ואנחנו, המזל שלנו היה, שבאנו בסוף."

לאט לאט מתברר שזוכרים הכל. שאלו דניאלי זוכר שבולעפיה חתם לו על ה דיטצ'רג. אבולעפיה זוכר כיצד היה טרומ פלדור מטיל בין הכדורים ולא היה איכפת לו וצוחק והאנגלים היו מתרגזים מזה מאד. גם חיים צברי זוכר: "המנוח טרומ פלדור היה באמת אמיץ ולא פחד משום דבר. זה המנוח, טרומפלדור, בא אלינו והסביר לנו שלא נעשה מרד כאשר שמענו שלוקחים אותנו למקום אחר ולא לארץ ישראל."

עלבונה הצורב של האכזבה במצב שוב. קשה להיפטר מזה.

בינתיים מארגן אבולעפיה את המיצעד ל בית הנשיא. שורה עורפית, שניים שניים יצעדו ברחוב. בראש מורם וברגל גאחה יצעדו, אף-על-פי שהדרך ארוכה קצת בש"ביל בני השישים פלוס. אף אחד לא מתנגד, אבל אחד נזכר פתאום שלא קיבל הזמנה. מדוע שכחו אותו? גם בן-ציון שוחט לא קיבל הזמנה, נעלב ולא בא. אבולעפיה, שהוא היוזם והמארגן, דוחה את ההאשמות. "לכולם שלחתי, מלבד ל אברהם פולני. הוא היחידי שלא שלחתי לו הזמנה, מפני שהוא מולול בנו ואף פעם לא מופיע!"

"סנוב! סנוב!" בוקעות קריאות הסכמה. התקרית חוסלה חיש ומצעד נהגי הפרדות יוצא לדרך. הרחובות שוממים. המונים אינם מצטופפים על המידרכה, אבל ילדים החוזרים באותו זמן מבתי-הספר, אינם יכולים להתעלם מן המתרחש. השורה צוע דת, והם מלחים אותם. "לכבוד מה זה?" שואלים זה את זה. "תראו כמה מדליות!" אחד בודד מוחא כפיים ושני צועק "בראחו!"

העיקר שהוא בריא. זה מזכיר משהו: "אני זוכר שניסנובים נפצע בכדור ברגל — כש הייתי יחד אתו עליד המעיין עם הפרדות." הזכרונות אינם קולחים כל-כך בנחת כמו שאפשר לחשוב. שמואל זלוטניק מודה שכבר נמאס לספר זכרונות. הוא אחד משני ה קצינים של הגדוד שהגיעו לכנס. רק שניהם נותרו. היה קצין טוב. אפילו הקולונל פטרסון מזכיר אותו לשבח ב ספרו. הוא היחידי, מלבד טרומפלדור, ש היה לו צבר צבאי. בגאחה מספר זלוט ניק כיצד התגייס לצבא הצאר הרוסי והגיע לדרגה הגבוהה ביותר שיהודי יכול היה להגיע אליה: בומברדיר נבוטצ'יק. הוא חר זר עוד פעם על התואר — בומברדיר נבוטצ'יקו מפקד תותח!

אני שואל אותו אם זה היה יותר גבוה מטרומפלדור. "מה אתה מדבר! טרומפלדור היה קצין, וזה היה דבר אחר לגמרי. זה היה דבר יוצא מהכלל. הוא נלחם ואיבד יד, זה משהו אחר לגמרי! אני הייתי הכי גבוה שיהודי יכול היה להגיע."

"כשהגעתי לגדוד, עשו אותי לקצין, אחד משבעת הקצינים. סגן-משנה. פטרסון אפילו הציג אותי יחד עם שאר הקצינים לפני המילטון. פלוגה שלמה היתה לפקודתי, ורוב החיילים היו יוצאי תימן וספרדים. אי אפשר להגיד שאלה היו חיילים כמו עכ שיו, הרי אפילו לא חלמו שיחזיקו רובה ביד ובהתחלה באמת היה קשה, אבל אחר כך, כאשר היו במקום והתרגלו לכדורים, היו חזקים כמו שצריך."

רימו אותנו. מכל הזכרונות שנשארו מ אותה מערכה אומללה של גליפולי 1914, זה הזכרון החזק ביותר. העלבון הצורב, ש אפילו הזמן לא הצליח למחק.

"חשבנו שאנחנו הולכים לכבוש את ארץ-ישראל," אמר רפאל אבולעפיה. "לא היה איכפת לנו להיות נהגי פרדות. אף-על פי שרצינו להיות חיילים, אבל מילא, ה עיקר שנצא לארץ-ישראל. הכניסו אותנו לאוניה והפלגנו. נסענו יום, יומיים. אמרנו — מה זה? חשבנו שיורידו אותנו בעזה, אז מה פתאום נוסעים יומיים? כשהגענו לאיים האגאיים הבנו שרימו אותנו."

מאז 11/3/27